

بسمه تعالی

تحریم‌ها را چگونه طراحی می‌کنند؟

مؤلف:

زهرا پوستی

انتشارات ارسطو
(چاپ و نشر ایران)

۱۳۹۷

سرشناسه: پوستی، زهره، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور: تحریم‌ها را چگونه طراحی میکنند؟ / مولف زهره پوستی.
مشخصات نشر: مشهد: ارسطو، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۱۱۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۲-۲۶۳-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: برنامه جامع اقدام مشترک، ۲۰۱۵م. ۱۴ ژوئیه
موضوع: Joint Comprehensive Plan of Action, 2015 July 14
موضوع: تحریم اقتصادی -- ایران
موضوع: Economic sanctions -- Iran
موضوع: تحریم اقتصادی آمریکا -- ایران
موضوع: Economic sanctions, American -- Iran
رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ت ۳ پ ۹ / HF1586/4
رده بندی دیویی: ۳۳۰/۹۵۶۷۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۵۳۵۶۵۹۲

نام کتاب: تحریم‌ها را چگونه طراحی می‌کنند؟
مولف: زهره پوستی (poustizohreh@gmail.com)
ناشر: ارسطو (با همکاری چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷
چاپ: مدیران
قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۲-۲۶۳-۸
تلفن‌های مرکز پخش: ۳۵۰۹۶۱۴۵ - ۳۵۰۹۶۱۴۶ - ۰۵۱
www.chaponashr.ir



انتشارات ارسطو



چاپ و نشر ایران

فهرست مطالب

عنوان صفحه

مقدمه کتاب ۸

بخش اول

فصل اوّل ۱۱

مقدمه ۱۱

تحریم ۱۱

اهداف تحریم ۱۲

انواع تحریم ها ۱۵

روشهای تحریم ۱۸

تحریم یک جانبه ۱۸

تحریم چند جانبه ۱۹

تحریم های اولیه ۱۹

تحریم های ثانویه ۲۰

تحریم جامع ۲۱

تحریم هوشمند ۲۱

فصل دوّم ۲۲

مقدمه ۲۲

اثرات تحریم ها بر کشور هدف ۲۲

اثرات تحریم های یکجانبه ۲۲

اثرات تحریم های چندجانبه ۲۳

۲۳	اثرات تحریم‌های هوشمند
۲۴	عوامل موثر در تاثیر پذیری تحریم‌ها
۲۵	هزینه‌های تحریم بر کشور هدف
۲۶	هزینه‌های تحریم بر کشور تحریم‌کننده
۲۷	اثرات تحریم بر کشور تحریم‌کننده
۲۸	اثرات مختلف تحریم آمریکا بر ایران
۳۰	پیامدهای منفی تحریم
۳۰	پیامدهای اقتصادی تحریم
۳۱	پیامدهای اجتماعی تحریم
۳۲	ریسک‌های تحریم
۳۳	جمع‌بندی
۳۵	فصل سوم
۳۵	مقدمه
۳۵	چرا تحریم؟
۳۶	اهداف تحریم چیست؟
۳۷	نظریه تحریم
۳۸	طراحی اولیه تحریم
۳۹	اجرای تحریم
۴۰	ابزارهای لازم طراحی مؤثر تحریم‌ها
۴۰	استراتژی طراحی تحریم‌ها
۴۱	عوامل مؤثر در انتخاب نوع تحریم
۴۳	عامل موثر در برقراری تحریم
۴۴	چگونه تأثیرگذاری تحریم‌ها را افزایش می‌دهند؟
۴۴	ارزیابی میزان فشار بر هدف

.....	شناخت اقتصاد کشور هدف	۴۵
.....	شناخت سیاست کشور هدف	۴۵
.....	شناسایی مبادلات تجاری کشور هدف	۴۶
.....	شناخت ارزشهای فرهنگی	۴۷
.....	شناخت تاریخ معاصر	۴۷
.....	جمعیت شناسی	۴۸
.....	شناسایی میزان دسترسی به اطلاعات بیرونی	۴۸
.....	تکنولوژی ارتباطات	۴۹
.....	پاسخ به تحریم چگونه است؟	۵۳
.....	شناخت میزان مقاومت یک کشور علیه تحریم ها	۵۴
.....	راه های افزایش فشار بر کشور هدف	۵۶
.....	راههای مقابله ایران با تحریم ها	۵۹
.....	راههای تقابل ایران با تحریم های مالی و بانکی	۶۰
.....	روشهای مقابله با تحریم های صنعت حمل و نقل دریایی	۶۳
.....	روشهای مقابله با تحریم فروش نفت	۶۴
.....	شکست تحریم ها	۶۴
.....	شیوه های مبارزه آمریکا با ایران	۶۶
.....	جمع بندی	۶۷

بخش دوم

.....	فصل چهارم	۷۰
.....	مقدمه	۷۰
.....	تاریخچه تحریم های اعمال شده در ایران	۷۱
.....	مراجع تحریم کننده ایران	۷۲
.....	شورای امنیت سازمان ملل متحد	۷۲

۷۳ اتحادیه اروپا
۷۵ تحریم‌های بریتانیا
۷۵ ایالات متحده آمریکا
۷۶ تاریخچه تحریم‌های ایالات متحده آمریکا علیه ایران
۷۸ دوره ریاست جمهوری جیمی کارتر: ۱۹۷۷-۱۹۸۱
۸۱ دوره ریاست جمهوری رونالد ریگان ۱۹۸۱-۱۹۸۹
۸۲ دوره ریاست جمهوری جرج اچ-دابلیو بوش (پدر) ۱۹۹۳-۱۹۸۹
۸۲ دوره ریاست جمهوری بیل کلینتون ۱۹۹۳-۲۰۰۱
۸۶ دوره ریاست جمهوری جرج دابلیو بوش (پسر) ۲۰۰۱-۲۰۰۹
۸۷ دوره ریاست جمهوری باراک حسین اُاباما ۲۰۰۹-۲۰۱۷
۸۸ توافق جامع هسته ای (برجام)
۸۸ دوره ریاست جمهوری دونالد ترامپ ۲۰۱۷ تاکنون
۹۱ تقسیم بندی تحریم‌های آمریکا علیه ایران
۹۱ دوره اول تحریم‌ها: دوره گروگان گیری
۹۲ دور دوم تحریم‌ها: دوره جنگ ایران و عراق
۹۴ دور سوم تحریم‌ها: دوره بازسازی
۹۵ دور چهارم: قطعنامه‌های تحریمی شورای امنیت سازمان ملل
۹۸ دور پنجم: تحریم‌های یکجانبه آمریکا و دیگر کشورهای غربی
۱۰۴ متن رسمی توافقنامه برجام

به نام خداوند لوح و قلم
حقیقت نگار وجود و عدم
خدایی که داننده رازهاست
نخستین سرآغاز آغازهاست

زیباترین تشکرها را ویژه همسری می دانم که در همه مراحل زندگی
همراهم بوده و بسیار مشوق من در نگارش این کتاب بوده است.

مقدمه کتاب:

«تحریم» به عنوان یکی از ابزارهای نسبتاً مؤثر توسط کشورهای سلطه گر به ویژه آمریکا برای مقابله با انقلاب اسلامی ایران بکار گرفته شده است. نظر به اهمیت شناخت ماهیت تحریم ها و روشهای آن برای اتخاذ روشهای مناسب فردی و اجتماعی جهت مقابله با آن، مؤلف کوشش نموده است با استفاده از منابع علمی و گزارشهای تحقیقاتی در این زمینه اطلاعات مفیدی را در اختیار خواننده قرار دهد.

با مطالعه این کتاب ضمن آشنایی با تاریخچه و نیز فرایند شکل گیری و اعمال تحریم ها از سوی آمریکا و برخی کشورهای دیگر علیه ایران، از اثرات تحریم ها و نحوه عمل تحریم کنندگان بیشتر آگاه می شویم. این کتاب می تواند مردم و مسئولین را در ایجاد آمادگی فکری و نیز تصمیم گیری های لازم برای مقابله با تحریم ها آماده نماید.

کتاب طراحی تحریم ها شامل دو بخش و چهار فصل می باشد. بخش اول آن، شامل سه فصل می باشد. در دو فصل اول و دوم، مطالعات کاملی را در مورد تحریمها از جمله انواع تحریم ها، اهداف تحریم ها، اثرات تحریم ها، هزینه ها و پیامدهای منفی تحریم ها انجام می دهد.

در فصل سوم که استراتژی طراحی تحریم ها را توضیح می دهد به بررسی نظریه تحریم، چگونگی طراحی آن و عوامل شناختی در طراحی تحریم می پردازد. در حقیقت این فصل، خلاصه ای از نظریات «ریچارد نفیو» کارشناس امور تحریم ها و طراح تحریم های آمریکایی می باشد. او همچنین عضو سابق تیم مذاکره کننده هسته ای آمریکا در زمان ریاست جمهوری اوباما نیز بود.

بخش دوم این کتاب که دربرگیرنده فصل چهارم می باشد به تاریخچه تحریم های ایران از ابتدا و مراجع تحریم کننده آن می پردازد. بررسی تمامی تحریم هایی که در دوره ریاست جمهوری روسای جمهور آمریکا بر ایران اعمال شده با جزییات بررسی گردیده است.

بخش اول

فصل اوّل

مقدمه:

در این فصل به تعریفی جامع از تحریم، انواع تحریم ها، اهداف تحریم ها، روشهای مختلف تحریم ها می پردازیم.

تحریم:

سابقه استفاده از تحریم ها به زمان یونان قدیم باز می گردد، زمانیکه امپراتوری آتن، فرمان مگارین^۱ را در سال ۴۳۲ قبل از میلاد، بر مگارا^۲ صادر می نماید که شامل یکسری از تحریمات اقتصادی بود که به موجب آن دسترسی به بنادر و بازار تجارتي که از میان امپراطوری بزرگ آتن می گذشت منع شده بود.^۳

محاصره اقتصادی پیامبر اسلام، حضرت محمد(ص) و یارانش در شعب ابی طالب نیز برای پیشگیری از گسترش دین اسلام یکی از نمونه های تحریم در زمان پیامبر اسلام می باشد. امروزه استفاده از تحریم برای پیشبرد اهداف سیاسی در بسیاری از کشورها و یا نهادهای بین المللی رایج گردیده است.

در اینجا کشوری که تحریم را اعمال می کند کشور تحریم کننده می نامیم و کشوری که تحریم بر آن اعمال می گردد را کشور هدف می نامیم.

1. Megarian Decree

2. Megara

3. Sanctions have a long and chequered history, Kenneth Rogoff, *theguardian.com* 05/01/2015

در حقیقت اعمال فشار با مقاصد سیاسی صورت می‌گیرد و برای مقابله با کشورهای است که در چارچوب سیاستهای کشور تحریم‌کننده حرکت نمی‌کنند. کشور تحریم‌کننده از تهدید و تنبیه و یا محدود کردن مناسبات اقتصادی، تجاری و مالی به عنوان وسیله ای برای رسیدن به اهداف مورد نظرش علیه کشور تحریم شده استفاده می‌نماید.

اصطلاح تحریم معادل انگلیسی **سنکشن**^۴ می‌باشد و نوعی دیپلماسی و یا سیاستهای برنامه ریزی شده ای است که بصورت قوانین و مقررات و یا قطعنامه‌های سازمان ملل تصویب شده و فعالیت‌های مجاز و طبیعی کشور هدف را محدود و یا ممنوع می‌نماید و برای اجرایی کردن آن قوانین هم در صورت عدم تبعیت، مجازاتهای مختلفی را در سطوح مختلف نهادند.

گاهی اوقات واژه **امبارگو**^۵ و یا **بویکات**^۶ را در تحریم بکار می‌برند. ولی کاربرد صحیح **embargo** در ممنوعیت صادرات به کشور مورد هدف می‌باشد و **Boycott** را در ممنوعیت واردات از کشور هدف بیان می‌کنند. به محدودیت واردات و صادرات نیز **Trade Embargo** می‌گویند.

تحریم‌ها در انواع و دسته‌های متفاوتی وجود دارند به نحوی که تحریم تنها به تحریم‌های اقتصادی محدود نمی‌شود. به عنوان مثال؛ تحریم‌های هوایی، نظامی، دیپلماتیک، فرهنگی، تکنولوژی از جمله انواع تحریم‌ها می‌باشند.

مفهوم تحریم گاهی با استفاده از عنوان «تحریم موفق» و گاهی نیز با اصطلاح «تحریم ناموفق» مطرح می‌شود. جهت تبیین تفاوت این دو اصطلاح و شناخت ماهیت هر یک از آنها مناسب است تا ساختار تحریم به اختصار مورد توجه قرار گیرد.

اهداف تحریم:

کشور تحریم‌کننده با اعمال تحریم، اهداف مختلفی را بر کشور تحریم‌شونده دنبال می‌کند. در اینجا کشور تحریم‌شونده را «کشور هدف» می‌نامیم. در حقیقت تحریم‌ها یکسری اهداف

4. Sanction

5. Embargo

6. Boycott

آشکار و اعلام شده و یکسری اهداف پنهان و اعلام نشده دارند.

اهداف سیاسی اعلام شده:

- نقض تعهدات بین‌المللی
- منع اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی
- مقابله با تروریسم بین‌المللی
- حمایت از حقوق بشر
- مقابله با پولشویی
- حفظ محیط زیست
- حمایت از حقوق کارگران
- جلوگیری از گسترش مناقشات و جنگ‌های داخلی

اهداف سیاسی اعلام نشده:

- بی‌ثبات کردن یک نظام سیاسی
- سرنگونی دولت هدف

در صورتیکه منافع استراتژیک کشور هدف در تضاد با کشور تحریم‌کننده باشد، هدف از تحریم بی‌ثبات نمودن رژیم سیاسی آن کشور و تغییر نظام سیاسی آن می‌باشد.

با بکارگیری تحریم اقتصادی و اعمال فشارهای اقتصادی به مردم، نارضایتی از وضع موجود موجب وارد آوردن فشار از طرف مردم بر زمامدارانشان می‌شود و زمینه را برای تغییر رفتار در حکومت ایجاد می‌نماید.

سِلدون اظهار می‌دارد که تحریم اقتصادی آخرین مرحله بعد از بکارگیری تمامی راه‌های

دیپلماتیک برای تغییر رفتار در کشور هدف می‌باشد، زمانیکه جنگ بهترین گزینه مناسبی نباشد.^۷ بعد از جنگهای سرد، تحریم‌ها بعنوان ابزار سیاست بین‌المللی بطور مکرر استفاده شده است. به گفته جرمی گرینستون، نماینده انگلستان در سازمان ملل در سالهای ۲۰۰۳-۱۹۹۸: “دلیل اصلی استفاده مکرر از تحریم‌ها طی سالهای اخیر، وارد آوردن فشار بر دولتی است که هیچ چیز دیگری غیر از “تحریم” بین “کلمات (دیپلماسی)” و “نیروی نظامی” قرار نمی‌گیرد.”^۸ در دنیای مدرن استفاده از نیروهای نظامی به شدت ناخوشایند و بی اثر گشته و باحرف و صحبت و دیپلماسی نیز راه به جایی نمی‌برند. بنابراین، تحریم‌ها بین جنگ و دیپلماسی قرار می‌گیرند.

در تعریفی دیگر کرن^۹ اهداف تحریم را یا سیاسی یا اقتصادی و یا ایدئولوژیک می‌داند و می‌گوید که هدف اولیه تحریم، محدود کردن معاملات خارجی و مالی و یا توقف کمکهای مالی به کشور هدف و یا افراد خاص غیردولتی می‌باشد که در نتیجه آن کشور تحریم کننده به اهداف سیاست خارجی و یا تأمین امنیت خویش می‌رسد.^{۱۰}

چه کسی و یا چه چیزی می‌تواند هدف تحریم واقع شود؟

تحریم‌ها بر افراد، گروهها، نهادها، شرکتهای مختلف و یا در سطح گسترده کشوری واقع می‌گردد.

7. *Economic Sanction as Instrument of American Foreign Policy*, Zachary A. Seldon, Westport, Conn. Praeger (1999), P.6

8. Sir Grenstock. Jeremy. *Britain Ambassador to the UN (1998-2003)* “There is nothing else between words and military action if you want to bring pressure upon an government”. *How effective are embargoes*, pravdareport.com, 22/12/2017

9. Kern

10. Alexander Kern (2009), *Economic Sanctions: Law and Public Policy*, p.10-11, London, Macmillan Palgrave.

تحریم های فردی:

تحریم افراد اغلب به شکل تحریم مسافرتی و یا مسدود نمودن اموال آنها صورت می پذیرد.

تحریم های سازمانی:

اینگونه تحریم ها نیز شامل مسدود نمودن اموال سازمان می باشد.

تحریم های صنعتی:

اینگونه تحریم ها مخصوص کشوری است که صنعت مورد نظر برای آنها ارزش بالایی را داشته باشد. مثلاً تحریم روسیه توسط اتحادیه اروپا در تولید و استخراج آب سنگین.^{۱۱}

انواع تحریم ها:**تحریم تکنولوژی:**

عدم دسترسی به تکنولوژی موجب فلج اقتصادی می گردد و اثراتش به مراتب طولانی تر از انواع دیگر تحریم هاست.

تحریم نظامی:^{۱۲}

در این نوع تحریم خرید تسلیحات نظامی از کشور هدف و یا فروش تسلیحات نظامی به کشور هدف ممنوع می گردد. این نوع تحریم، سخت افزارهای جنگی و همچنین تکنیکهای خدماتی را نیز شامل می گردد.

11. Expanded U.S. sanctions may affect Russia's foreign expansion in oil and gas. reuters.com 01/11/2017

12. Military Sanction

تحریم دیپلماتیک: ۱۳

در این نوع تحریم روابط دیپلماتیک بین کشور تحریم کننده و کشور هدف متوقف می‌گردد و ورود و خروج دیپلماتها به کشورهای یکدیگر نیز ممنوع می‌گردد. تحریم دیپلماتیک به اشکال زیر نشان داده می‌شود:

- ندادن ویزا و یا مانع تراشی در دادن ویزا به افراد و یا مسئولین کشور هدف
- جلوگیری از حضور کشور هدف در مجامع بین‌المللی
- کاهش سطح روابط دیپلماتیک با کشورهایی که در جوامع بین‌المللی، مخالف رأی کشور تحریم کننده نظر دارند
- احضار سفیر کشور هدف

تحریم فرهنگی: ۱۴

در این نوع تحریم، خدمات و تبادلات فرهنگی بین کشور تحریم کننده و کشور هدف متوقف می‌گردد.

تحریم هوایی: ۱۵

در این نوع تحریم، عبور و مرور از مرزهای هوایی بین دو کشور تحریم کننده و کشور هدف متوقف می‌شود.

تحریم اقتصادی: ۱۶

بیشترین نوع تحریم را تحریم اقتصادی تشکیل می‌دهد. هدف این تحریم، آسیب زدن به

13. Diplomatic Sanction

14. Cultural Sanction

15. Air Sanction

16. Economic Sanction

قدرت اقتصادی کشور هدف می‌باشد. به این طریق استفاده از منابع اقتصادی فلج می‌گردد و افراد یا نهادهای دولتی و یا خصوصی از دسترسی به بازار تجارت جهانی محروم می‌گردند. در این نوع تحریم، مبادلات اقتصادی بین دو کشور محدود و یا به طور کلی قطع می‌گردد. این تحریم به دو دسته تقسیم می‌شود:

مجازاته‌ای تجاری:^{۱۷} در اذهان عمومی، تحریم اقتصادی بیشتر با تحریم واردات و صادرات شناخته شده است. کشور تحریم کننده با اعمال محدودیت بر صادرات کشور هدف، به دنبال کاهش فروش خارجی و محروم کردن آن از مبادلات خارجی است و با محدود کردن صادرات به کشور هدف، آن‌ها را از کالاهای اساسی محروم می‌کند.

- محدود نمودن معاملات تجاری با کشور هدف.

- محدود و یا قطع شدن واردات از کشور هدف و یا صادرات به کشور هدف

مجازاته‌ای مالی:^{۱۸} این نوع تحریم، یک تحریم اقتصادی جدید می‌باشد که بخاطر جاری بودن مسایل مالی و جهانی شدن ارز و بیمه مطرح شده است. در این نوع تحریم، کمتر به انواع کالاهایی که معامله می‌شوند، توجه می‌شود بلکه به شرایط معامله توجه خاصی مبذول می‌گردد. به این نوع تحریم، تحریم مالی نیز می‌گویند.^{۱۹}

زمانی که دولت‌ها، تحریم‌های مالی را با قطع سرمایه‌گذاری تجاری و قطع وام‌های خارجی به کشور هدف اعمال می‌کنند، به دنبال آن هستند که کشور هدف را مجبور به پرداخت نرخ بهره‌ی بالاتر کنند و منابع دیگر تأمین اعتبار را از او دور کنند.^{۲۰} در حقیقت نوعی محروم نمودن کشور هدف در استفاده از منابع مالی خودشان می‌باشد.

تمرکز تحریم‌های مالی بر ممنوعیت جریان پول و منابع مالی به درون کشور هدف یا از کشور هدف به کشور دیگر قرار دارد.

17. Commercial Penalty

18. Financial Penalty

19. Nephew, Richard (2018), *The Art of Sanctions*, New York: Colombia University Press.

20. Kimberly, Ann Elliott, *Sanctions*, Translator: Mahmoudi Mohsen, *Bourgeois Oline Magazine*. <https://Bourgeois.ir>

از جمله مجازاتهای مالی:

۱. محدود کردن دسترسی به بازارهای مالی
 ۲. محدودیت وام و اعتبار
 ۳. محدود کردن تبادل مالی بین‌المللی
 ۴. محدودیت فروش و تجارت در خارج از کشور
 ۵. مانع تراشی در مقابل مبادلات مالی، بانکی، بیمه‌ای
 ۶. مسدود کردن داراییهای کشور هدف و جلوگیری از فروش آن
- محدود کردن دسترسی به بازارهای مالی و گرفتن وام، موجب کاهش و یا قطع سرمایه گذاری خارجی در کشور هدف می‌گردد.
- مسدود شدن داراییها و جلوگیری از فروش آن نیز موجب کاهش جریان پول و منابع مالی به کشور هدف می‌گردد.

روشهای تحریم:

تحریم‌ها از نظر تعداد کشورهای تحریم کننده به دو دسته تقسیم می‌شوند:

۱- تحریم یک جانبه:^{۲۱}

در این روش، تحریم تنها از طرف کشور تحریم کننده بر علیه کشور هدف صورت می‌گیرد و دولت تحریم کننده از برقراری تجارت، مبادلات بازرگانی، نظامی و تبادلات فرهنگی-اجتماعی با کشور هدف اجتناب می‌ورزد.

۲- تحریم چند جانبه:^{۲۲}

در این روش، تحریم‌ها از سوی چند کشور علیه کشور هدف صورت می‌پذیرد. در حقیقت کشورهای تحریم‌کننده از برقراری مبادلات اقتصادی، تجاری، فرهنگی و نیز روابط سیاسی و دیپلماسی با کشور هدف دوری می‌کنند.

در این نوع تحریم که چند کشور بر علیه کشوری متحد می‌شوند، نوعی همبستگی خاص میان کشورهای مشترک در امر تحریم به وجود می‌آید که از آن به «ائتلاف کشورهای داوطلب»^{۲۳} تعبیر می‌شود. لازم به ذکر است که آثار این نوع تحریم به مراتب بیشتر از تحریم یکجانبه می‌باشد. تقسیم‌بندی دیگری نیز از نقطه نظر سلطه بر قلمرو حکومتی وجود دارد که به شرح زیر است:

۱- تحریم‌های اولیه:^{۲۴}

در این نوع تحریم، تنها دو کشور تحریم‌کننده و کشور هدف از داشتن روابط اقتصادی، تجاری و یا خدماتی-فرهنگی با یکدیگر محروم می‌شوند. در حقیقت، این نوع تحریم همان تحریم یکجانبه می‌باشد و یا به تعبیری دیگر تحریم داخلی یا سرزمینی نامیده می‌شود.

در تحریم‌های اولیه، فشار به کشور هدف وارد می‌گردد تا تغییر رفتار و یا تغییر دیپلماسی دهد. در تحریم‌های اولیه آمریکا، تجارت و معامله تمام افراد و کمپانی‌های امریکایی با کشور هدف ممنوع می‌گردد، ولی کشورهای دیگر آزاد هستند که هرگونه تجارتی را با کشور هدف داشته باشند. از آنجایی که کشور هدف، بواسطه تحریم‌ها، معاملات تجاری اش را با کشورهای دیگری غیر از آمریکا بیشتر می‌نمود و یا اقلام مورد نیاز خود را از آن کشورها تهیه می‌نمود، اینگونه تحریم‌ها اثرات موثری را بر کشور هدف ایجاد نمی‌نمود و آمریکا را در رسیدن به اهدافش در امر تحریم‌ها با مشکل مواجه می‌نمود و تحریم‌هایش را بی‌تأثیر می‌گذاشت به همین دلیل، آمریکا تحریم‌های ثانوی را برقرار نمود.

22. Multilateral Sanction

23. Coalition of Willing

24. Primary Sanction

۲- تحریم‌های ثانویه: ۲۵

در این نوع تحریم، برقراری معاملات و تجارت افراد و شرکتهای غیرآمریکایی در سراسر جهان با کشور هدف نیز ممنوع شد. یعنی علاوه بر افراد و شرکتهای آمریکایی که نمی‌توانند با کشور هدف، مبادلات اقتصادی داشته باشند بلکه هرکشور دیگری و یا فردی که با کشور هدف، تجارت و یا معاملاتی داشته باشد نیز موردتحریم آمریکا قرار خواهد گرفت. در نتیجه، کشورهای ثانوی ناگزیر خواهند شد تا دامنه روابطشان را با کشور هدف، محدود و یا قطع نمایند.

آثار زیانبار این نوع تحریم، بطور قابل توجهی بیشتر از تحریم اولیه می‌باشد. زیرا، کشورهای زیادی بطور هماهنگ و همزمان کشور هدف را مورد تحریم قرار می‌دهند. اگر در این نوع تحریم، یکی از کشورهای ثانوی بطور ضعیف عمل نماید و یا بطور کامل روابط مالی خود را با کشور هدف قطع ننماید، موجب عدم کارایی تحریم خواهد شد.

در حقیقت، آمریکا در این نوع تحریم به تمامی اهدافی که توسط تحریم‌های اولیه یا یک جانبه قادر به دسترسی به آن نبود را با توسل به تحریم‌های ثانویه خواهان رسیدن به آن اهداف می‌باشد.

«تحریم‌های ثانویه از نوع شدیدترین تحریم هاست به لحاظ اینکه خارج از قلمرو حکومتی کشور تحریم کننده محسوب می‌گردد»^{۲۶} نام دیگر این تحریم را می‌توان تحریم فراسرزمینی^{۲۷} نیز نامید.

بعضی مواقع بر سر تحریم‌های ثانوی بین آمریکا و متحدانش اختلاف ایجاد می‌گردد. مثلاً انگلستان که حامی آمریکا در بیشتر مواقع می‌باشد ولی بر سر تحریم‌های ثانوی با اختلافاتی روبرو هست.

طبق قانون انگلستان، زمانی که اختلاف حقوقی بین حوزه قلمرو حکومتی و خارج حکومتی پیش می‌آید، حوزه حکومتی حاکم است^{۲۸} پس در حقیقت در اختلاف بین آمریکا و انگلیس بر

25. Secondary Sanction

26. Kenneth A. Rodman, *Sanctions Beyond Borders, Multinational Corporations and US Economic statecraft* (2001), p. 172

27. Territorial

28. Davidson Nicholas, *US secondary Sanctions: The UK and EU Response, Stetson Law*